

Степаненко Оксана Іванівна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ, ЇЇ МІСЦЕ І РОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Умови постіндустріального суспільства вважають, що найважливішу роль в бізнесовому середовищі відіграє інформація. Говорити щодо інформації можна в різному форматі, але в інформаційну епоху, слід відмітити, що через її надлишок, кожен має вміти виокремити, саме те необхідне, і саме те важливе, чого він потребує. Інформація, а особливо дані бухгалтерського обліку є вагомим фактором в діяльності суб'єктів господарювання для прийняття управлінських рішень.

Кожен управлінець для ефективного менеджменту повинен максимально раціонально використовувати власні ресурси задля максимізації доходів. Результати активності звітного періоду за допомогою підрахунків, аналітичної роботи та синтезу формують фінансову звітність. Звітність є фінальною складовою всього механізму обробки даних про ефективність бізнесу, тобто знаходиться на виході всього процесу обробки економічних параметрів. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», *фінансова звітність* – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період» [1; 2]. При цьому, будь-яке підприємство, складаючи та подаючи фінансову звітність, переслідує певну мету – надати будь-якому користувачу повну, правдиву й неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати господарської діяльності підприємства та рух його грошових коштів.

Суб'єкти малого бізнесу займають особливий сектор економіки будь-якої країни, оскільки сприяють забезпеченню зайнятості населення, виступають важливим фактором соціальної стабільності та економічного зростання. НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [3] передбачено, що суб'єкти малого бізнесу складають спрощену фінансову звітність яка містить тільки дві форми: Баланс та Звіт про фінансові результати. Ці форми об'єднані загальною назвою – «Фінансова

звітність малого підприємства» або «Фінансова звітність мікропідприємства» і мають скорочену кількість показників. Спільне та відмінне між формами спрощеної фінансової звітності наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Принципові положення щодо побудови складання
спрощеної фінансової звітності суб'єктами малого бізнесу**

№ з/п	Ознака порівняння	Фінансова звітність малого підприємства (форми № 1-м та 2-м)	Фінансова звітність мікропідприємства (форми № 1-мс та 2-мс)
1	Нормативний документ, який регламентує подання спрощеної фінансової звітності	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»
2	Укладачі звіту	1) юридичні особи, які визнані такими відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (крім тих, яким відповідно до податкового законодавства надано дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів та витрат; 2) представники іноземних суб'єктів господарської діяльності	1) юридичні особи, які визнані такими відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; 2) підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства; 3) непідприємницькі товариства
3	Періодичність подання	Щоквартально	Один раз на рік

Джерело: згруповано за інформацією [3]

Мале підприємство утворює ядро – міцну основу для подальшого розвитку середніх та великих підприємств. Наявність міжнародних, міждержавних та національних нормативних документів, що регламентують форму і склад фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва вимагає порівняння, детального аналізу особливостей їх застосування, відмінностей та спільних рис для визначення напрямів гармонізації обліку і звітності в сучасних умовах посиленої економічної інтеграції.

Головними вимогами до звітності суб'єктів малого бізнесу є: обов'язковість подання, зрозумілість, загальна доступність, державна регламентація, своєчасність складання та подання, простота, достовірність, порівнянність звітних показників за різні періоди, доречність, раціональність, єдність методики звітних показників, економічність, дієвість. В табл. 2 наведено характеристику складу, призначення та використання фінансової звітності малого підприємства.

Таблиця 2

Організаційно-методичні засади складання, призначення та використання фінансової звітності малого підприємства

№ з/п	Організаційно-методичні складові фінансової звітності	Характеристика
1	Склад фінансової звітності	1) Баланс (форма № 1-м); 2) Звіт про фінансові результати (форма № 2-м)
2	Зміст фінансової звітності	1) Баланс – показує наявність економічних ресурсів (активів та джерел їх формування), які контролюються підприємствами на дату балансу; 2) Звіт про фінансові результати – призначений для відображення доходів, витрат та фінансових результатів суб'єкта господарювання
3	Мета звітності	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності малого підприємства
4	Можливості використання фінансової звітності	1) Баланс – дає можливість проводити оцінку структури ресурсів підприємства, їх ліквідності, платоспроможності, ділової активності, фінансової стійкості та прогнозування прибутковості діяльності; 2) Звіт про фінансові результати – використовується для оцінки та прогнозу доходів, витрат, прибутковості роботи підприємства та його рентабельності

Джерело: складено за інформацією [1; 3]

У міжнародній практиці складання фінансової звітності суб'єктів малого бізнесу контролює *Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП)* [4]. Його застосування має значні переваги, а саме:

1) фінансово-кредитні установи в процесі прийняття рішень щодо надання кредиту, визначення умов та відсоткових ставок, здійснення моніторингу наданих кредитів перш за все віддають перевагу тим

підприємствам, фінансова звітність яких складена згідно з вимогами МСФЗ, що забезпечує її надійність, прозорість та порівнянність;

2) підвищення надійності висновків, які побудовані на основі звітності, яка складена згідно з вимогами МСФЗ, що забезпечує прозору та чітку роботу з постачальниками й покупцями, які хочуть оцінити фінансовий стан підприємства та перспективи ділових стосунків;

3) отримання власниками та інвесторами, які не беруть участь у постійному управлінні та контролі підприємством, але хочуть володіти необхідною інформацією, мати можливості порівнювати показники, які подані у звітності різних суб'єктів господарювання на зіставній основі.

За МСФЗ для МСП передбачено повний комплект фінансових звітів для малих підприємств, який включає:

1) звіт про фінансовий стан на дату звітності;

2) одне із двох – єдиний звіт про сукупний дохід за звітний період або окремий звіт про прибутки та збитки і окремий звіт про сукупний дохід;

3) звіт про зміни у власному капіталі за звітний період;

4) звіт про рух грошових коштів за звітний період;

5) примітки, що містять стисле викладення облікової політики та іншу пояснювальну інформацію.

Однак, МСФЗ для МСП не регламентує форми фінансових звітів, а визначає лише їх зміст та деякі критерії групування статей, при цьому стандарт містить суворі вимоги щодо обов'язкової наявності певних статей у звітах і заборони на включення окремих статей до звітів. Цей стандарт є єдиним стандартом, який визначає мету, принципи, склад фінансової звітності та методику відображення в обліку інформації про активи, капітал, зобов'язання та господарські операції малих і середніх підприємств. Тобто, суб'єкти господарювання, які підпадають під дію даного документу, не користуються іншими МСФЗ.

Отже, інформація фінансової звітності, допомагає тим, хто надає капітал, приймати виважені рішення, і в результаті цього забезпечує більш ефективне функціонування ринків капіталу та зменшення його вартості для економіки в цілому. Окремі підприємства також отримують вигоди, у тому числі більш легкий доступ до ринків капіталу, покращення відносин з громадськістю та, можливо, зменшення вартості капіталу. Серед вигід також може бути підвищення ефективності управлінських рішень, оскільки внутрішня інформація на підприємстві

ґрунтується на облікових даних, які підготовлені для складання фінансової звітності загального призначення.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 18.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.01.2021).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.01.2021).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (в редакції наказу від 24.01.2011 р. № 25). Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.01.2021).

4. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств, в редакції від 01.01.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.01.2021).